

Slimme ontwikkeling is duurzaam

Het concept 'smart cities' vindt zijn oorsprong in de duurzame agenda van de Verenigde Naties. Begin jaren negentig, in Agenda 21, het actieplan van de Verenigde Naties voor duurzame ontwikkeling, kwam het woord 'smart' voor het eerst voor in relatie tot steden en gemeenten. Toch lijken de promotiecampagnes van grote technologiegiganten voor smart city-oplossingen geen verband te houden met duurzame ontwikkeling.

Slimme stadskernvernieuwing in Harelbeke

Als een van de eerste ondertekenaars van het burgemeestersconvenant draagt Harelbeke duurzaamheid hoog in het vaandel. Met het duurzame stadsvernieuwingproject h^aaqua investeert de stad in een volledig nieuwe stadskern waar het aangenaam en duurzaam leven is. Een warmtenet vanuit de verbrandingsoven zal de nieuwbouwwapartementen en stadsgebouwen verwarmen met groene restwarmte. Zo wil Harelbeke de CO₂-uitstoot aanzienlijk doen dalen. Alle publieke gebouwen beschikken al over zonnepanelen, krijgen energiezuinige verlichting en verwarming en worden geïsoleerd. In het stadscentrum komen meer groen en natuur, trage verbindingen met een grote fietsersbrug en een jaagpad met slimme volgvlichting. De stad plant ook bijkomende fietsenstallingen met elektrische oplaadpunten. Kleine duurzaamheidsingrepen zoals waterbuffering onder de straat waarop bewoners kunnen aansluiten, een geothermisch net onder de weg en de mogelijkheid om een geveltuin te plaatsen aan de woning, zullen een grote impact hebben op de leefbaarheid in de stad.

De futuristische technologiegedreven steden zitten vol hoogtechnologische toepassingen en geconnecteerde apparaten zoals drones, slimme verlichting, slimme camera's, zelfrijdende voertuigen en sensoren. De hightech en trendy gadgets staan centraal, de mens en de natuur en thema's als leefbaarheid en duurzaamheid zijn dat veel minder. Nog vóór de technologiebedrijven van Silicon Valley het concept in de markt plaatsten om voor zichzelf na de crisis een nieuwe afzetmarkt te creëren, spraken de VN al van 'smart growth'. Het uitgangspunt was zorgvuldig en duurzaam te leren omgaan met middelen, grondstoffen en grond om schaarste ten gevolge van een groeiende wereldbevolking te voorkomen. Die uitdaging geldt nog steeds. Het bevolkingsaantal in steden neemt toe, onze maatschappij wordt steeds diverser en onze mobiliteit, leefbaarheid, veiligheid en duurzaamheid staan onder druk.

Wat zijn 'smart cities' of slimme steden?
Terwijl het concept 'smart city' duidelijk vanuit een technologische invalshoek is ontstaan, vullen veel gemeenten wereldwijd het op hun eigen

manier in, vertrekkende vanuit de eigen lokale identiteit en uitdagingen. De Gentse visie op een slimme stad: 'Gent is géén smart city maar een city of (smart) people,' is hier een mooi voorbeeld van. Onder de vlag van smart cities gaan lokale gemeenschappen op zoek naar innovatieve oplossingen voor de uitdagingen waarvoor ze staan. Dat is op zich niks nieuws. Technologie kan soms een oplossing zijn, maar is dat zeker niet altijd. Zeker is dat mensen waar ook steeds meer gebruik maken van digitale middelen. Technologie wordt steeds toegankelijker en genereert veel data. Het capteren, ontsluiten, verwerken en ter beschikking stellen van data biedt veel mogelijkheden voor een lokaal bestuur. Door informatie van verschillende beleidsdomeinen te integreren en te analyseren komen slimme oplossingen tot stand. Bovendien helpen data-analyses beleidskeuzes en managementbeslissingen vormgeven. Een slimme stad biedt ook een antwoord op de groeiende verwachtingen van burgers voor gebruiksvriendelijke, digitale dienstverlening 24 op 24, zeven op zeven. Die maatschappelijke en bestuurlijke transformatie naar een

gen (mobility as a service) die duurzame, gebruiksvriendelijke mobiliteit op maat vooropstellen, innovaties in de energiesector die hernieuwbare energie toegankelijk maken voor iedereen en energie efficiënter produceren en gebruiken. Slimme oplossingen stellen onze stads- en hulpdiensten ook in staat de veiligheid te monitoren, snel en efficiënt te interveniëren en overlast en criminaliteit te ontraden en te bestrijden. Het smart city-concept heeft niet enkel thematische links met de duurzame-

willen hier mee hun schouders onderzetten. We stellen vast dat de aandacht voor meer burgerparticipatie groeit bij de lokale besturen. Digitale tools maken het mogelijk burgers efficiënt inspraak te verlenen. Talloze gemeenten beschikken over digitale burgerplatformen of een app waarmee zij inwoners raadplegen over prioritaire projecten of waarmee die zelf (verbeter-)voorstellen kunnen doen. Ook werken steeds meer steden met een burgerbegroting of burgerbudget.

digitale overheid heeft ook organisatorische gevolgen: een slimme stad is wendbaar en kan snel inspelen op mogelijkheden. Sterk leiderschap en visie liggen aan de basis van een slimme stad. Een slimme stad is een kwestie van gezond verstand.

Slimme oplossingen voor maatschappelijke uitdagingen

Voor de zeventien duurzame ontwikkelingsdoelstellingen geldt dat het smart city-concept aan hun realisatie kan bijdragen. Technologie en het 'Internet of Things', dat steeds meer evolueert naar het 'Internet of Everything', kunnen worden gebruikt om het leven in de groeiende steden én op het platteland aangenamer en efficiënter te maken. De technologie kan bijdragen aan oplossingen voor een veilige, leefbare, duurzame en energie-efficiënte leefomgeving. Slimme verkeerslichten garanderen een vlotte verkeersstroming op drukke wegen, geconnecteerde parkings met ondergrondse sensoren stellen bestuurders in staat snel een beschikbare parkeerplaats te vinden, een monitoringstelsel dat de omgevingskwaliteit in kaart brengt, zorgt voor snelle bijsturing, multimodale mobiliteitsoplossin-

De invalshoek van een slimme stad is de burger en zijn levenskwaliteit. Het uitdenken van slimme oplossingen vóór de burger, gebeurt idealiter dan ook mét de burger om het draagvlak en de slaagkansen te vergroten.

ontwikkelingsdoelstellingen. Smart cities werken ook aan twee van de basisvoorwaarden voor duurzame ontwikkeling, namelijk efficiënte instellingen met oog voor participatie en partnerschappen.

Slim beleid is een participatief beleid

De invalshoek van een slimme stad is de burger en zijn levenskwaliteit. Het uitdenken van slimme oplossingen vóór de burger, gebeurt idealiter dan ook mét de burger om het draagvlak en de slaagkansen te vergroten. Inwoners weten als geen ander hoe het is om in hun gemeente te leven en welke uitdagingen er zijn. Hun ervaringen kunnen een bestuur helpen om hun beleid en acties vorm te geven. Veel inwoners willen graag mee denken over hún gemeente van de toekomst en

Een slimme stad werkt samen

Niet enkel de inwoners zijn belangrijke mededenkers en -doeners, ook bedrijven, industrie, lokale handel, horeca en scholen beïnvloeden de levenskwaliteit in de gemeente. Een slimme gemeente spreekt al deze partners aan, maakt kennisuitwisseling mogelijk en werkt in cocreatie. Geen enkele partij beschikt immers over alle kennis, expertise en data om structurele verandering teweeg te brengen. Hiervoor moeten we de krachten bundelen. We delen vaak uitdagingen en doelstellingen met anderen. Door samen te werken en kennis, ideeën en middelen te delen werken we aan de opschaling van innovatieve projecten. ■

NATHALIE DUMAREY IS IVSFG-STAFMEDEWERKER SMART CITY